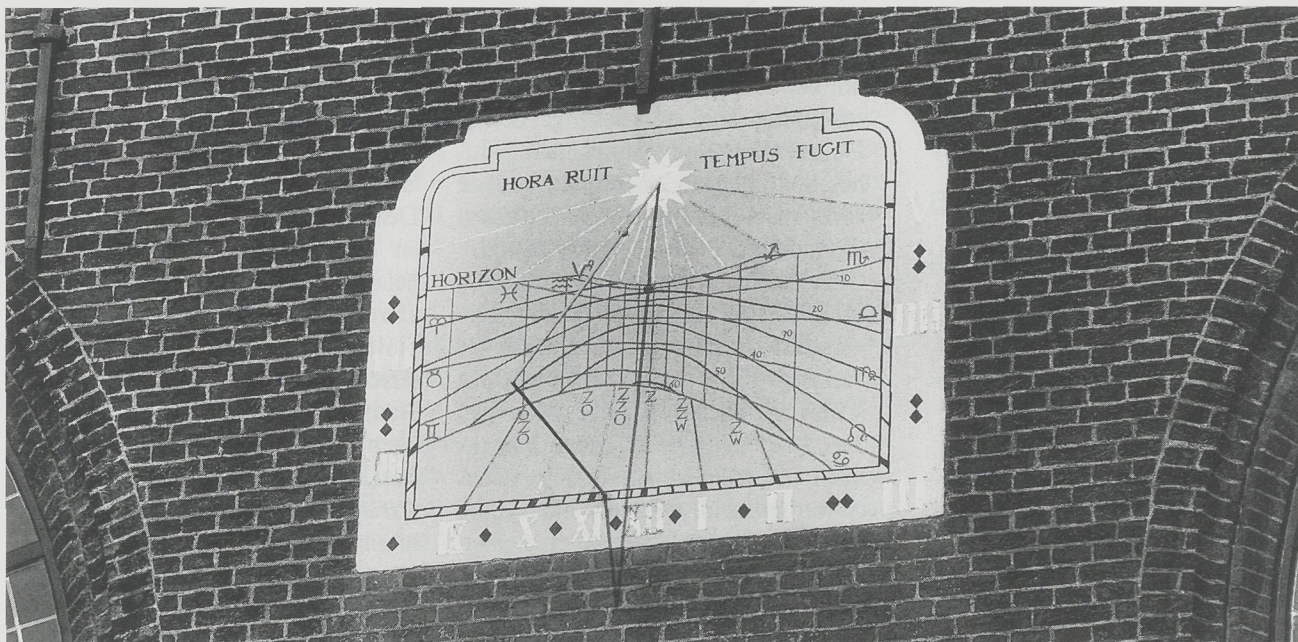

handhaving van vrede en veiligheid houdt er geen rekening mee dat andere staten dan permanente leden van de Veiligheidsraad na 1945 militaire grootmachten kunnen zijn geworden. Toch kan de Veiligheidsraad het zich juridisch veroorloven dergelijke staten militair tot de orde te roepen, met het risico dat aldus internationale vrede en veiligheid ernstig worden geschaad. Het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde

over te gaan, waarbij er geen andere keus openstaat en geen tijd rest voor zorgvuldige afweging. Dat geldt al sinds 1837 toen de Verenigde Staten met succes dit standpunt hebben verdedigd tegenover Groot-Brittannië, dat met een beroep op preventieve zelfverdediging op Amerikaans grondgebied het stoomschip *Caroline* had vernietigd. Nu de Verenigde Staten de rol van machtigste staat van Groot-Brittannië hebben over-

bereid hun kersverse eensgezindheid ook te willen aanwenden voor de strijd tegen absolute armoede. Daartoe zouden zij immers afstand moeten doen van de bevoorrechte positie die zij in hun eigen belang door dik en dun kunnen verdedigen. Het volkenrecht moet een hard gevecht tegen de tijd leveren om de huidige eensgezindheid onder de permanente leden van de Veiligheidsraad om te zetten in een duur-

Staten verhogen dat gevaar door zich te gedragen alsof zij eenzijdig alsnog Irak militair de wacht kunnen aanzeggen indien de Veiligheidsraad het niet eens kan worden over een gewapende actie.

De volkenrechtelijke regelgeving met betrekking tot de handhaving van het geweldverbod is niet met de tijd meegegroeid. Het Handvest behoort zo te worden uitgelegd dat een permanent lid niet onder het voorwendsel van zelfverdediging of humanitaire interventie naar eigen inzicht gewapend kan ingrijpen. Dat zou alleen kunnen wanneer dat lid of welke andere staat dan ook een beroep zou kunnen doen op noodweer. Uitsluitend de Veiligheidsraad zou mogen beslissen over nut en noodzaak van gewapend optreden tegen een agressor als Irak.

Noodweer kan alleen een grond voor gewapende interventie opleveren als er sprake is van een ogenblikkelijke en overweldigende noodzaak om tot individuele actie

genomen, herinneren zij zich de les van het Caroline-incident kennelijk niet meer. In internationale machtsverhoudingen brengen andere tijden nog geen andere zeden.

De paragraaf 'Zonder eten geen vrijheid' uit de in september gepubliceerde beleidsnota van de minister van ontwikkelingssamenwerking, schetst een verkeerd beeld. Het probleem is niet of eten onvrijheid acceptabel maakt, maar of zonder eten vrijheid zin heeft. In situaties waarin armoede lichaam en geest van haar slachtoffers onherstelbaar aantast, is de vraag naar de rangorde van vrijheid, gelijkheid en broederschap irrelevant.

De internationale besluitvorming over verdeling van welvaart is nog verre van optimaal, zodat de absolute armoede als bron van regionale conflicten nog lang de wereld niet uit is. De supermachten in de Verenigde Naties tonen zich nog niet

zame garantie dat agressief gedrag van militaire grootmachten zal worden gecorrigeerd op een wijze, die de wereldvrede niet in ernstige mate

Absolute armoede als bron van regionale conflicten is nog lang de wereld niet uit.

bedreigt. Het Handvest van de Verenigde Naties schetst de contouren voor een internationale gemeenschap waarin handhaving van vrede en veiligheid hand in hand gaat met internationale economische en sociale samenwerking. Ieder van ons moet zich de tijd gunnen om dat kader te helpen uitwerken. □

Prof.dr. P.J.I.M. de Waart is hoogleraar Volkenrecht aan de Vrije Universiteit.

